

Bohdan Lacina a Pedagogická fakulta MU

IGOR ZHOŘ

Historik umění a výtvarný teoretik prof. Igor Zhoř (1925–1997) napsal v roce 1996 pro jubilejní publikaci Půlstoletí Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity vzpomínkový článek Čtyři osobnosti z let 1946–1964. Připomíná v něm působení Františka Doubravy, Vincence Makovského, Eduarda Miléna a Bohdana Laciny na katedře výtvarné výchovy PdF. Závěrečnou kapitolku věnovanou Bohdanu Lacinovi přetiskujeme.

Milénův nástupce Bohdan Lacina patřil k významným postavám brněnské výtvarné kultury, na rozdíl od Miléna byl však z generace, která vystoupila na veřejnost až po druhé světové válce. Patřil tehdy k hlavním protagonistům Skupiny Ra, vytvořené za protektorátu a reprezentující druhou vlnu českého surrealismu. Po roce 1948 však v důsledku změny oficiální kulturní politiky byla taková orientace nežádoucí – a skupina se proto rozešla. Tragické bylo, že oba její zakladatelé (Bohdan Lacina a Václav Zykmond) zároveň opustili i avantgardní orientaci a po jistou dobu se dobrovolně přizpůsobili apriorním požadkům vládnoucího režimu. Dnes vnímáme s lítostí Lacinovu nepochybně upřímnou snahu změnit se ze surrealisty na realistu. Ztratil tak mnoho času a zejména tvůrčí energie, kterou později získával zpět jen s největší námahou.

Na katedru výtvarné výchovy nastoupil Lacina v roce 1956, tedy v období, které v historii tohoto pracoviště označujeme jako „tuřanské“. Po relativně příznivých letech, kdy se výtvarná výchova během roku 1947 rozmístila v nejvyšším podlaží bývalého mužského učitelského ústavu na Poříčí 5 (dnešní fakulta architektury VUT), došlo v roce 1953 k dramatické změně. Pedagogická fakulta byla zrušena a katedra vypovězena až na vzdálené předměstí – do budovy národní školy v Tuřanech. Byl redukován i počet jejich zaměstnanců. Tento stav bezpochyby přispěl k tomu, že dosavadní vedoucí profesor Milén odešel na Filozofickou fakultu a svoje místo předal Bohdanu Lacinovi. Tento mimořádně pracovitý a houževnatý muž se své role ujal s plným nasazením. Zdá se, že vlastní vedení katedry, která měla s vedoucím pouze čtyři pracovníky, nebylo mimořádně náročné. Dvouléte studium nemělo již vysokoškolský charakter a hlavní poslání těch, co za katedru odpovídali, spočívalo v neustálém připomínání ministerstvu školství, že je třeba se vrátit ke stavu z roku 1947.

Ti, kdo s Lacinou tenkrát na katedře pracovali (F. Kubišta, M. Slezák a O. Hanzl), nevěděli nic o jeho uměleckých problémech. Netušili, že jeho práce na výzdobě stropu renovovaného divadla Reduta na Zelném trhu – práce přísně

tradiční, s níž se nesmírně trápil, a kterou dokončil roku 1957 – dovršila umělcovu vnitřní vzpuru proti tvůrčím kompromisům, jimž se sedm let podřizoval. Od roku 1958 se v ústraní svého ateliéru pokouší navazovat na svá léta čtyřicátá. Nastupuje tak čtyřletý zápas o návrat k sobě samému, aby se rokem 1962 stal opět suverénem svého oboru a skutečně mohl stanout tam, kde před čtvrt stoletím začínal. V roce 1963 to dokumentovala velká souborná výstava v Moravské galerii: byl tu zachycen i zmíněný bolestný čas hledání a návratů, byl tu současně i první záblesk nalezeného východiska. Lze jen litovat, že přesně v té chvíli už Lacina nebyl členem katedry výtvarné výchovy (opět následoval Miléna, tentokrát na Filozofickou fakultu, kde jmenovaný profesor uvolnil místo odchodem na odpočinek). Nemohl si užít nových časů, které pro katedru nastaly návratem „domů“ – do kmenové fakultní budovy na Poříčí 7.

Redakci Universitas došlo

pokračování ze str. 63

Miroslav Janda, **Životní postoje a výzvy I.**

Výběr rozhovorů z časopisu Komenský z let 2007–2010. Masarykova univerzita Brno, 2010

Tomáš Janík, Petr Krecht, Petr Najvar, Michaela Pišová, Simona Šebestová, **Instituit výzkumu školního vzdělávání Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity (2003–2010): Janua reserata.** Masarykova univerzita Brno, 2011

Jazykové vzdělávání v ekonomických oborech a jeho cílové úrovně podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Sborník příspěvků z 3. 6. 2011. Masarykova univerzita Brno, 2011. CD

Věra Konečná, **Sebepojetí a sebehodnocení rozumově nadaných dětí.** Masarykova univerzita Brno, 2010

Štěpán Konečný, **Fenomén lhaní v prostředí internetu.** Masarykova univerzita Brno, 2011

Konference psychologie práce a organizace 2011. Editoři: doc. PhDr. Božena Šmajsová Buchtová, CSc., ing. Bc. Viktor Kulhavý, MSLS, Mgr. Ing. Jakub Procházka. Masarykova univerzita Brno, 2011. CD

Letní škola slovanských (bohemistických) studií. Přednášky a besedy ze XLIV. Běhu LŠSS. Masarykova univerzita Brno, 2011

Laboratorní diagnostika v onkologii 2011. Sborník edukativních příspěvků. Editoři: RNDr. Lenka Dubská, PhD., doc. MUDr. Dalibor Valík, PhD. Masarykova univerzita Brno, 2011

Věra Linhartová, **Dvacet let interní hematologické kliniky LF MU a FN Brno (1989–2009).** Masarykova univerzita Brno, 2011

Masarykova univerzita. Prostor k přiležitostem. Masarykova univerzita Brno, 2011

MEFANET report 04. Efficient multimedia teaching tools in medical education. Editors: Daniel Schwarz, Martin Komenda, Stanislav Štípek, Vladimír Mihál, Ladislav Dušek. Masarykova univerzita Brno, 2011

XIV. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků. Bořetice, 22.-24. června 2011. Masarykova univerzita Brno, 2011. CD

Město a venkov. Integrovaná přírodověda 3. Masarykova univerzita Brno, 2010

pokračování na str. 76